

Innspill til kunstnermeldingen 2022

Takk for at VBK kan komme med innspill til kunstnermeldingen.

Svarstad, 28.9.2022

Vestfold Bildende Kunstnere (VBK) er en lokal fagorganisasjon for profesjonelle billedkunstnere som bor i eller har tilknytning til Vestfold. Våre medlemmer jobber innenfor mange ulike teknikker og uttrykk, og skaper samtidskunst lokalt, nasjonalt og utover Norges grenser. VBK er en distriktsorganisasjon av Norske Billedkunstnere - NBK.

Sammen med Norske Kunsthåndverkere Sør, er VBK en av eiere av Vestfold Kunstsenter. VBK er også en av stifterne av landsdelsutstillingen Østlandsutstillingen.

1. Hvordan legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer over hele landet ?

1.1. Punktene som blir skissert under er noen av flere byggesten i mange sysselsettingen til billedkunstneres kulturarbeidsplasser som gjør at de kan leve og virke med sin profesjon i hele landet.

1.1.1. Oppdrag for billedkunstnere bør økes.

For et florierende visuell kulturliv i hele Norge er det viktig å ivareta billedkunstnerne med deres enkeltpersonforetak som kulturarbeidsplasser.

Billedkunstnerne kan og ønsker å bidra til samfunnsutviklingen. Fagkompetansen våres kan brukes på forskjellige arenaer som i kommuner, i Fylkene, i lokalpolitikken, i steds- og byutviklingen, i fagjuryer f eks. til Regionale fond, kunst i offentlig rom, m.m.. Oppdrag til verk- skapning og/eller bruk av fagkompetansen som konsulent m.m. bidrar til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer for billedkunstnere.

1.1.2. DKS produksjoner og tilbud i visuell kunst bør økes til 4. Kunstuttrykkene bør sidestilles.

Bevilgningene til DKS bør økes i takt med lønnsutviklingen og andre kostnadsøkninger. Antall visuelle kunstprosjekter i DKS bør økes og helst øremerkes til visuell kunst.

Fremtiden for billedkunsten ligger i barn og unges møte med kunst og kunstnerne. Skolen når alle og her kommer også spørsmål om mangfold inn i bildet. Dagens økte visualiserte kommunikasjon krever styrket visuell kompetanse og forståelse av billedkunstens virkemidler. Kunstnerne kan hjelpe her. DKS oppdrag i visuell kunst, både med egen utviklede prosjekter og som formidlere, har gitt meningsfulle bidrag til at billedkunstnere kan leve og virke i Vestfold. Men antall DKS prosjekter i visuell kunst har gått dramatisk ned. Langt færre kunstnere turnerer nå med prosjekter i visuell kunst enn før. I 2019 møtte bare 8% av barn i skolen visuell kunst i DKS, versus 20% scenekunst og 30% musikk. (Kilde: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20202021/id2839455/?ch=1>)

Kunstuttrykkene bør sidestilles.

I DKS' visuelle kunstprosjekter med verksted er barn og unge aktiv skapende selv, ikke kun publikum. De møter profesjonelle billedkunstnere som brenner for kunsten og sitt fag. I slike DKS-prosjekter kan elevene selv skape sine visuelle ytringer. Det fremmer den individuelle utviklingen og er et viktig bidrag til demokratiet og for ytringsfriheten. VBK anser det som vesentlig at alle barn og unger kommer i kontakt med billedkunst og har kunstnermøte på skolene. Men visuell kunst i DKS deler billedkunsten med kunsthåndverk, arkitektur og design. For å gi billedkunsten mer plass i DKS burde antall i visuell kunst økes til 4 DKS prosjekter.

1.1.3. Billedkunstprosjekter til Spaserstokken og DKS trenger midler til utvikling

Billedkunstnere i distriktet vil gjerne bidra til Den Kulturelle Skolesekken (DKS) og visuelle kunst- opplevelser for de eldre i Den Kulturelle Spaserstokken. Det trengs fri søkbare prosjektmidler bla. til utvikling av billedkunst-prosjekter til den Kulturelle Spaserstokken og DKS-prosjekter til skolene.

1.1.4. Estetiske fag på skolen bør løftes og kreve fagkompetanse

Lærere uten fagkompetanse i kunst og håndverk gruer seg ofte å måtte undervise i kunstoffaget, viser tilbakemeldinger fra "folk på innsiden". Flere billedkunstnere med tilleggsutdannelse i pedagogikk har i vårt distrikt allikevel ikke lyktes med å bli ansatt som lærer i kunst og håndverk på skoler. I andre land med kompetansekrav i estetiske fag, feks. Polen og Tyskland, er skolens kunst lærere utdannede

kunstnere fra kunstakademiene. Norge bør følge etter og kreve fagkompetanse i estetiske fagene, der billedkunstnere med tillegg i pedagogikk, like gjerne ansettes som faglærere i de estetiske fagene.

1.2. Kompetansemiljø - benytt, utvikle og styrk eksisterende strukturer: kunstsentrene og landsdelsutstillingene

Sammen med Norske Kunsthåndverkere Sør, er VBK en av eiere av Vestfold Kunstsenter, som er et fagkompetanse-senter. Kunstsentrene er kunstnerstyrte og samler fagmiljøet om kunsten.

Kunstsenteret er kontaktpunkt og møteplass og knytter sammen visuelle kunstnere i distriktet, både nye og etablerte kunstnere. For kunstfagmiljøet i Vestfold er et velfungerende kunstsenter viktig for å samle, generere og fordele oppdrag for billedkunstnere og kunsthåndverkere i distriktet. Vestfold Kunstsenter er også kompetansesenter for utvikling av DKS prosjekter gjennom sine kunstnere som har produsert og turnert nasjonalt med egen utviklede visuelle kunstprosjekter.

Ressursene til Vestfold kunstsenter bør styrkes slik at det kan utvikle og ivareta oppgavene som bla. å veilede og følge opp kunstnere i dks-prosjektutvikling (DKS lab), kunst i offentlig rom, prosjektutvikling, visning og formidling av samtidskunst av høy kvalitet i Vestfold.

VBK er også en av stifterne av Østlandsutstillingen, som er en av flere vandrende landsdelsutstillinger. Disse bør styrkes og sikres økonomisk. De er en viktig visningsarena for samtidskunsten som når ut i distriktet i hele landet og viser kunst av høy kvalitet til hele befolkningen. De er en plattform hvor unge, nye og etablerte kunstnere møtes og stilles ut sammen. De er viktige for rekrutteringen til kunstnermiljøet, bidragsyter til mangfold i kunstnermiljøet og er en viktig brikke i infrastrukturen for billedkunstnere.

2. Hva kan gjøres for at kunstnere for rimelig betaling for arbeid og bruk/visning av verk ?

2.1. Gi arbeidsstipender, vederlag, utstillingshonorar og fri søkbare prosjektmidler.

Arbeidsstipender og fri søkbare prosjektmidler er effektive løsninger for betaling for arbeidet kunstnere gjør på atelierene sine, og for å skape kunstopplevelser og møteplasser til nytte, glede eller undring for hele samfunnet.

Gjennomsnittsinntekten til billedkunstnerne fra kunstnerisk virksomhet er meget lavt, nest sist fra bunnen av alle kunstnere (tall se Telemarksforskningen 2019.) Billedkunstnere er en meget sårbar gruppe av kunstnere som skapende.

2.2. Arbeidsstipendene bør reguleres for prisveksten og lønnsutviklingen slik at billedkunstnere ikke havner utenfor.

2.3. Vederlag og utstillingshonorar

Vederlagsordningen som godtgjørelse for kunstnere som stiller ut sine verk på visningsstedene bør på sikt omfatte alle visningssteder som mottar offentlige penger. Friske, øremerkede midler bør bevilges til vederlagsordningen og dette formål.

I kunstnerbyen Åsgårdstrand driver f.eks Horten kommune visningsstedet Galleri Ask. Kommunen samarbeider med Vestfold Kunstsenter om kunstner-jury slik at det blir en profesjonell fagfelleevaluering av søknadene. Galleriet er finansiert gjennom kommunen og har per dags dato ikke økonomi til å betale vederlag.

Det bør være søkbare midler til kunstnere som stiller ut på offentlig finansierte visningssteder, enten ved at de kan søke vederlag selv eller eventuelt at kommunen kan søke midler øremerket til dette. Offentlig støttede visningssteder bør få friske midler øremerket til honorering til kunstners arbeid i forhold til utstilling, kalt "utstillingshonorar", se mer om det v/ innspill av NBK. Kunstners arbeid i forhold til utstillinger er underfinansiert. Kunstnere investerer mye tid og penger i å skape kunsten som stilles ut. Utover det er det mange timers hittil ubetalt arbeid knyttet til utstillinger, bla. opprigg og montering av utstillingen, møter m.m..

2.4. Innkjøp / leie av verk til det offentlige og samlinger, skattefradrag

Salg av kunst er en brikke i den sammensatte økonomien av billedkunstnerne. Øk innkjøp av kunst til det offentlige og samlinger.

I tillegg kunne man se på skattefradrag for innkjøp av kunst fra det private næringslivet til en maksgrense og fradrag for leiekostnader for kunstverk som overstiger prisgrensen, evt. knyttet til

kunst kjøpt fra visningssteder som har forpliktet seg til 5% kunstneravgiften til BKH (eksempel se tysk skatteregler: 5000€ prisgrense for skattefradrag for kunstkjøp).

3. Hva kan gjøres for å bedre kunstnerenes tilgang til sosiale rettigheter ?

Fjern hindrene. Billedkunstnerne er som regel selvstendig næringsdrivende med enkeltpersonforetak. Det kvalifiserer f.eks. ikke til dagpenger når det er mangel av betalte oppdrag. I krisesituasjon som har oppstått under pandemien parallelt med den pågående energikrisen, bør billedkunstnere få tilgang til sosiale rettigheter ved mangel av oppdrag forårsaket av ytre faktorer av den dimensjonen.

Sykeforsikring er for billedkunstnerne flest for dyrt å tegne. Med lavinntekten deres - se punkt 2.1. - er de meget sårbare. Oppdragene i DKS er en av få med ordentlige kontrakter som har sikret billedkunstnerne sykepenger under corona pandemien. Denne ordningen burde videreføres utover pandemien f.eks. knyttet til sykeattest som det også var frem til rundt år 2012.

Se også til innspill ang. spørsmål fra hovedorganisasjonen NBK.

4. Hvordan sikre kunstnerisk frihet og ytringsfrihet ?

4.1. Benytte, utvikle og styrke eksisterende strukturer som kunstsentrene og landsdelsutstillingene.

Å ha et mangfoldig tilbud av visningsmuligheter bidrar til at forskjellige visuelle ytringer får plass.

Kunstnerstyrte visnings-institusjoner som kunstsentrene og landsdelsutstillingene har et innarbeidet system med skiftende styrer og skiftende kunstneriske råd som sikrer at forskjellige visuelle ytringer blir vist og får plattform.

4.2. Tilby verksteder ledet av billedkunstnere i visuell kunst til barn og unge i DKS for at barn selv kan skape visuelle ytringer og utfolde seg.

4.2. Øk arbeidsstipender i hele landet. Arbeidsstipender er et godt virkemiddel til fri utfoldelse av kunst.

5. Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn?

Økonomien for billedkunstnerne bør styrkes for å gjøre yrket attraktivt for et mangfold av mennesker.

Som sentral virkemiddel for å få til mer mangfold i kunstnerbefolkningen ser VBK at kunstnermøtene i visuell kunst i DKS bør styrkes og de estetiske fagene på skolen bør løftes. Kunstnerenes virke på skolene gjennom kunstnermøtene i DKS er et vesentlig ledd til å bidra til å øke mangfoldet i kunstnerbefolkningen på sikt, for skolen når alle. Ikke minst bør kunstlærerne på skolene ha faglig tyngde for å kunne begeistre for faget sitt.

Hva er mer inspirerende enn å møte en fagperson som brenner for faget sitt ? Det er i barn og unge frøene til fremtidens billedkunstnere med alle mulige bakgrunner må såes.

Med vennlig hilsen

Styret i Vestfold Bildende Kunstnere

Styreleder VBK Verena Scholz